

El paper de les ciutats en el procés d'innovació empresarial

- Per què les ciutats s'han d'implicar en el procés d'innovació de les seves empreses?

Antecedents

- Fins a dates recents, les ciutats s'ocupaven de l'urbanisme, -planejament urbà i realització d'obres a la via pública- de la prestació de serveis urbans, de la prestació de serveis a les persones i del compliment de les ordenances municipals.
- Més a prop, han nascut noves inquietuds, en relació al medi ambient, en la realització de polítiques actives d'ocupació, i en la dotació d'infraestructures de comunicació en l'àmbit de les 'Tic's.
- En el moment present, les ciutats entenen que el planejament del seu futur, com un tot, esdevé decisiu, que els cal desenvolupar el seu propi model de ciutat.
- Perquè les ciutats són, avui, les grans protagonistes del futur. El món, un cop anul·lades bona part de les fronteres preexistents, s'està configurant com una xarxa de ciutats.
- Per tant, aquesta nova realitat exigeix dels poders públics assegurar les millor connexions possibles entre ciutats, amb el proveïment d'infraestructures de comunicació terrestres – carreteres i ferrocarrils- marítimes i aèries.
- En definitiva, les ciutats estan recuperant, en gran mesura, les funcions de les antigues ciutats-estat, tot constituint els centres de creixement demogràfic, econòmic i cultural.

Els factors econòmics

- Les ciutats han deixat de ser nuclis de població relativament autosuficients, per trobar-se immerses en un món global que va més enllà dels límits municipals i dels del propi país.
- Per tant, les ciutats estan sotmeses a la presència de factors externs que condicionen, cada dia més, la seva viabilitat en el marc relativament estable al que estaven acostumades.
- El canvi permanent és, avui, la manera més segura de mantenir una estabilitat, que ha de ser, òbviament, dinàmica.
- Una ciutat l'estructura de la qual es manté rígida, envelleix ràpidament i queda apartada del conjunt de ciutats que compten.

- L'actual evolució de l'economia mundial ens indica que som davant de processos de canvi radicals, entre els quals la concentració de les activitats productives en un menor nombre d'empreses, de grans empreses o grups empresarials, i en un menor nombre de localitzacions de l'activitat productiva d'alt valor afegit.
- D'aquests canvis en sortiran, com ha passat sempre en situacions similars, guanyadors i perdedors. Els problemes que generen les crisis són, al mateix temps, ocasions de noves oportunitats. Unes oportunitats que porten el nom d'innovació.
- L'economista nord-americà, Paul Krugman, premi Nobel d'Economia 2008, ha estat guardonat, entre altres treballs, per la seva demostració del paper que juga la innovació en el desenvolupament del comerç internacional que, com és ben conegut, es produeix majoritàriament entre els països desenvolupats.
- La competència, ha dit també Krugman, es produeix entre empreses, més que entre països; especialment a Europa, degut a una uniformització de les bases monetàries i a les restriccions en les polítiques pressupostàries i, en bona mesura, fiscals. Una competència entre empreses és una competència entre ciutats.
- Una competència que té com a base la investigació i la transferència de tecnologia, i, cada dia més, la innovació. No és casual haver passat de la tradicional expressió R+D a la nova denominació R+D+i, on la i minúscula és la innovació que completa el procés productiu dels nostres dies.
- En tot aquest procés és fonamental el paper de la universitat. Una universitat que admeti com a indispensable en la seva funció social la promoció de la innovació, a més de la seva tradicional dedicació a la recerca i a la tecnologia; i que ho faci considerat meritoris, a efectes de carrera acadèmica, també l'obtenció de patents.
- Resulta, doncs, evident la importància per a una ciutat de poder comptar amb ensenyaments universitaris, especialment si aquests es troben compromesos amb el desenvolupament del territori al qual donen servei.
- Cal advertir, però, que per arribar a disposar d'una formació universitària de qualitat i per obtenir un elevat grau d'èxit en el nombre de titulacions assolides; tenint en compte que les ciutats han de competir en l'àmbit de la nova economia del coneixement; resulta imprescindible que els ensenyaments primaris i secundaris millorin ostensiblement els seus resultats.
- És tota la població que ha de rebre una bona educació. De manera especial per que fa a la formació professional, que és el suport indispensable de tota empresa innovadora, en les quals, sovint, la innovació sorgeix dels tècnics i professionals que treballen en el taller o en la cadena de muntatge. Tots els països que destaquen en innovació disposen d'una excel·lent formació professional.

Les ciutats innovadores

- Una ciutat, doncs, ha de ser innovadora per aconseguir una posició rellevant en la xarxa de ciutats de la qual forma part. Perquè avui el futur de tota ciutat depèn de ser un referent internacional en algun àmbit.
- Esdevenir un referent internacional vol dir ser coneguda per la seva excel·lència en alguna especialització productiva. A qual cosa no és incompatible amb promoure altres activitats. El monocultiu no és mai bo, però la dispersió total d'objectius tampoc ho és.
- Per tant, una ciutat ha de perseguir la seva especialització; i ho ha de fer, necessàriament, per la via de la innovació. Això és especialment vàlid per a les ciutats de grandària intermèdia que no poden aprofitar les economies d'escala de les grans concentracions urbanes. La dimensió, doncs, és menys important que la innovació.
- Promoure la innovació, per tant, resulta molt més important en ciutats intermèdies, com Lleida, que en les grans ciutats i en les àrees metropolitanes, com Barcelona, les quals han generat, històricament, les bases de la seva especialització i disposen dels centres de formació del capital humà qualificat necessaris per endegar la seva transformació.
- De manera que hi ha dos processos diferents per aconseguir l'especialització d'una ciutat: l'evolució d'un model preexistent cap a les noves exigències de cada moment; i la consolidació de un model incipient, tot potenciant la innovació en aquells àmbits de la producció local, susceptibles d'esdevenir productes internacionals.
- Aquest és el cas de la ciutat de Lleida que exposaré d'una manera concisa en la darrera part de la meva intervenció.

Lleida, ciutat innovadora

- Lleida és una ciutat mitjana, capital efectiva d'una xarxa de ciutats locals, constituents d'una àrea urbana similar, en menor escala, a un àrea metropolitana.
- Lleida és una ciutat ben comunicada per carretera; per ferrocarril, amb l'estació de l'Ave en el centre de la ciutat; i ben aviat per via aèria. És, també, la porta d'entrada a Catalunya des de la resta d'Espanya; i un node destacat de l'eix de l'Ebre.
- Lleida és el centre de l'activitat agrícola i ramadera del seu territori, destacant les seves produccions de fruita dolça i de ramaderia porcina que la situen en el primer lloc del territori espanyol.

- Lleida, com acostuma a passar amb totes les capitals provincials, és un gran centre administratiu i de serveis, amb un important sector comercial, serveis entre els quals cal destacar, als efectes de la meua intervenció, la Universitat de Lleida.
- Amb aquestes coordenades la innovació cal centrar-la, de manera preferent, d'una banda, en la logística i l'agroalimentació; i, d'altra banda, en aquelles activitats que puguin ser atretes per una ciutat mitjana, per tant tranquil·la, amb bons serveis i amb connexions ràpides –Lleida està a menys de dues hores de 20 milions de persones– com els congressos, les convencions i les reunions professional.
- Lleida ja disposa d'un polígon logístic, a més de dos polígons industrials. El fet que tots tres polígons estiguin plens ens ha portat a promoure un de nou, d'activitats mixtes, amb una superfície de 5 milions de metres quadrats.
- L'objectiu, ara, és promoure la producció de software per a les empreses de logística i la creació d'empreses tecnològiques innovadores sortides de les activitats d'R+D+i.
- Lleida és seu de la Universitat de Lleida, en la que destaquen els ensenyaments d'enginyeria agrària, enginyeria de forest, enginyeria industrial i enginyeria tècnica informàtica. A més, la ciutat disposa de fa temps d'un planter destacat d'empreses del sector tecnològic, algunes d'abast multinacional.
- Per promoure la innovació a partir d'aquestes sòlides bases, l'Ajuntament de Lleida ha promogut la creació d'un Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari, al qual es va afegir la Universitat de Lleida, que compta amb tot un seguit d'equipaments destinats a la innovació:
 - Innopan, dedicat a la innovació en cereal i panificació
 - Fruitcentre, dedicat al tractament de la fruita dolça
 - Maqcentre. Dedicat a la maquinaria agrícola
 - Un grup de 12 empreses dedicades a les Tic, entre elles dues multinacionals.
 - Serveis de transferència tecnològica
 - Incubadora d'empreses spin-off
 - Centre de recursos agrícoles i forestals (arboretum)
 - Institut de recerca agroalimentària de Lleida
 - Centre de recerca de la producció animal
 - (Centre de recerca biomèdica)
- Lleida és la segona ciutat de Catalunya, després de Barcelona, en el nombre de congressos, convencions i reunions professionals celebrades.
- A partir d'aquesta base, consolidada a través dels darrers 10 anys, mitjançant el *Lleida Convention Bureau*, organisme de Turisme de Lleida, l'Ajuntament de la ciutat està finalitzant la construcció d'un Centre de Negocis i Convencions, que disposarà de tres

sales, de capacitats per a 1000, 400 i 200 persones; 2.000 m2 d'espai multifuncional, per expositors; i els serveis necessaris per al desenvolupament de les reunions.

- Finalment estem projectant l'ampliació de la Fira de Lleida, institució local que realitza un gran nombre de mostres, situant-se en el segon lloc del rànquing català, amb la voluntat de multiplicar el nombre de fires de mostres a realitzar.
- En definitiva, hem localitzat en la logística, la indústria agroalimentària, els congressos i convencions, i les fires de mostres, la innovació que constitueix l'impuls de la especialització de Lleida a la recerca de l'excel·lència.
- Per tant, des del nostre punt de vista, les ciutats han d'innovar, primer localitzant els *targets* susceptibles de poder aconseguir en base a la realitat local; després posant els mitjans i els equipaments adients per realitzar la innovació, finalment adequant la ciutat a les noves activitats i ocupacions escollides.
- Les ciutats, concloc, tenen avui aquesta nova responsabilitat a afegir a les que tradicionalment han executat. La innovació és, doncs, la clau amb la que poder obrir un millor futur per a tots els ciutadans.

Àngel Ros i Domingo
Alcalde de Lleida